

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
ВОРОНЬКОВА Олександра Олександровича
«Ортезування в комплексі заходів фізичної терапії осіб з гострим
порушенням мозкового кровообігу в ранньому відновному періоді»
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 22 Охорона здоров'я
за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

У відповідності до пп. 25–26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами), на кафедрі терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України 01 травня 2025 року ВОРОНЬКОВИМ Олександром Олександровичем було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Ортезування в комплексі заходів фізичної терапії осіб з гострим порушенням мозкового кровообігу в ранньому відновному періоді» та її обговорення (науковий керівник – кандидат медичних наук, доцент Римма БАННІКОВА).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри терапії та реабілітації було прийнято рішення надати здобувачу ВОРОНЬКОВУ Олександру Олександровичу позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. 6 мільйонів людей у всьому світі щороку страждають від наслідків інсульту, з них 5 млн помирають, 5 млн отримують інвалідність і ще 5 млн одужують. Україна належить до групи країн із найвищими показниками інцидентності інсульту та смертності від інсульту в світі. За останніми оцінками, щороку в Україні інсульт розвивається в майже 130 000 осіб, з них кожен 5 пацієнт помирає до виписки з лікарні. В свою чергу, значні корективи внесла війна в Україні, спричинивши перепони в наданні послуг в системі охорони здоров'я, чим збільшила чисельність та тягар неінфекційних захворювань.

Лише 10–20 % осіб, які перенесли мозковий інсульт, повертаються до трудової діяльності, при цьому лише 8 % з них зберігають професійну придатність. У 60 % пацієнтів спостерігаються стійкі неврологічні порушення, 23 % потребують постійної сторонньої допомоги, а у 25–30 % протягом першого року після захворювання розвивається деменція. За даними

Універсальної клініки «Оберіг», 75 % хворих мають ті чи інші порушення, викликані інсультом: зниження сили руки чи ноги, порушення мови, порушення ковтання, порушення зору, когнітивний дефіцит, з якими вони живуть решту свого життя.

Система надання кваліфікованої медичної допомоги при гострому порушенні мозкового кровообігу в різних європейських країнах характеризується певними національними особливостями, однак ґрунтується на спільних принципах і єдиних загальних вимогах. Серед таких вимог особливої уваги заслуговують можливість ранньої мобілізації пацієнтів і своєчасне проведення реабілітаційних заходів, що суттєво впливає на рівень відновлення неврологічних функцій, ступінь інвалідності та ймовірність виникнення вторинних ускладнень.

У США створені чіткі протоколи ведення пацієнтів з інсультом, які передбачають функціонування спеціалізованих центрів двох рівнів: первинного та остаточного лікування. В Україні цей підхід поки що не впроваджений у повному обсязі, що зумовлює недостатню розвиненість системи реабілітації пацієнтів після ГПМК. Як наслідок, відновна терапія в постінсультний період залишається недостатньо вивченою та потребує подальшої наукової розробки й вдосконалення.

Відновлення здатності до ходьби є основною метою під час реабілітації хворих на інсульт. Процес відновлення порушених неврологічних функцій переважно відбувається в перші півроку після інсульту.

На сьогодні ефективність значної частини методів фізичної терапії після перенесеного ГПМК залишається недостатньо науково обґрунтованою. Крім того, існує брак теоретико-методичних підходів щодо обґрунтування вибору методів і засобів фізичної терапії з урахуванням результатів обстеження пацієнтів. Відсутність чітких критеріїв диференційованого підходу до реабілітації ускладнює розробку та впровадження персоналізованих програм фізичної терапії. Вітчизняні наукові дослідження з цієї тематики є малочисельними і здебільшого зосереджені на стандартних, а не інноваційних реабілітаційних програмах, що обмежує можливості впровадження сучасних доказових методик у практику фізичної терапії.

Стратегія подолання цієї проблеми полягає у зниженні рівня обмежень життєдіяльності, підвищенні рухової та функціональної активності пацієнтів, а також мінімізації їх соціальних обмежень. Використання методологічних підходів, заснованих на Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ), дає змогу здійснити комплексний, структурований аналіз наявних порушень і обмежень пацієнта, що сприяє розробці персоналізованих і ефективних програм фізичної терапії та

реабілітації. Метод ортезування передбачає відновлення та компенсацію втраченої здатності до ходьби шляхом збільшення безпеки, якості, ергономіки і швидкості ходьби, які є необхідними для зменшення термінів фізичної терапії, покращення соціально-побутової адаптації пацієнта або повернення його до звичного способу життя та повноцінної участі у суспільстві.

Представлена до розгляду дисертаційна робота Воронькова Олександра Олександровича спрямована на наукове обґрунтування, розробку та опис алгоритму застосування ортезування в комплексі заходів фізичної терапії осіб з гострим порушенням мозкового кровообігу в ранньому відновному періоді.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021–2025 рр. за темою 4.2 «Відновлення функціональних можливостей, діяльності та участі осіб різних нозологічних, професійних та вікових груп» (номер держреєстрації 0121U107926).

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що:

- *вперше* на підставі аналізу показників рухової активності, функціональних можливостей та сенсомоторних аспектів якості життя пацієнтів було науково обґрунтовано необхідність інтеграції методу ортезування до комплексної програми фізичної терапії. Доведено, що застосування цього методу позитивно впливає на відновлення сенсомоторних функцій, покращення моторних навичок і підвищення адаптаційно-компенсаторного потенціалу осіб із наслідками гострого порушення мозкового кровообігу (ГПМК) у ранньому відновному періоді;

- *вперше* розроблено та апробовано на практиці комплексний алгоритм фізичної терапії, спрямований на прогнозування відновлення самостійної ходьби у пацієнтів із наслідками ГПМК у ранньому відновному періоді. Алгоритм враховує індивідуальні функціональні особливості пацієнтів і базується на систематизованих клінічних і нейрореабілітаційних критеріях, що забезпечує персоналізований підхід до планування реабілітаційних заходів;

- *вперше* визначено вплив комплексу реабілітаційних заходів із застосуванням ортезів на показники повсякденної життєвої активності та якість життя досліджуваних осіб;

- *розширено та доповнено* інформаційну базу даних, що містить відомості про функціональні та когнітивні можливості осіб, які перенесли ГПМК в ранньому відновному періоді, з урахуванням впливу когнітивних функцій на здатність до ходьби та рухової активності;

- *набули подальшого розвитку* погляди на позитивний вплив методів ортезування та прогнозування в клінічній практиці фізичного терапевта на динаміку зниження ступеня неврологічного дефіциту та показники активності

повсякденного життя осіб після перенесеного ГПМК в ранньому відновному періоді.

Практичне значення отриманих результатів полягає у впровадженні персоналізованої програми фізичної терапії пацієнтів після перенесеного ГПМК у ранньому відновному періоді із застосуванням методів ортезування та прогнозування. Це сприятиме зменшенню ступеня інвалідизації, зниженню обмежень у повсякденній життєдіяльності та поліпшенню якості життя хворих.

Розроблена програма фізичної терапії впроваджена у практичну діяльність Інсультного центру універсальної клініки «Оберіг» (акт впровадження від 20 січня 2025 р.). Отримані висновки стали підставою для доповнення навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Клінічний реабілітаційний менеджмент при неврологічних дисфункціях» (акт впровадження від 07 березня 2024 р.) та «Фізична терапія у нейрореабілітації» (акт впровадження від 07 березня 2024 р.) кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в процесі дослідження результати дозволяють систематизувати масив наукової та науково-методичної інформації, розширити існуючі уявлення щодо особливостей персоналізованої програми фізичної терапії ортезування в комплексі заходів фізичної терапії та її впливу на відновлення активності, рухливості й незалежності пацієнтів з гострим порушенням мозкового кровообігу в ранньому відновному періоді.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові і практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають цілям і завданням, підтверджуються наведеними даними згідно з результатами досліджень. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження.

Отримані результати базуються на інформаційних методах та значному фактичному матеріалі, що чітко забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь прозорості отриманих клінічних даних забезпечений значним обсягом досліджень, тривалістю спостережень, кількістю випробуваних осіб, використанням сучасних методів дослідження та адекватних методів математичної обробки отриманих матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано у наукових журналах і

представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами та без них дисертант самостійно виконав значну частину дослідження та проаналізував експериментально отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлені у 9 наукових публікаціях: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, одне з яких проіндексоване у базі даних Scopus, 1 стаття у періодичному науковому виданні України, проіндексованому в базі даних Scopus; 4 публікації апробаційного характеру.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації, її висновки та результати презентовано на міжнародних та українських науково-практичних конференціях: VII Всеукраїнській молодіжній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Молодий вчений: сучасні тенденції формування та збереження здоров'я людини» (Харків, 2024), XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» (Харків, 2022), XV Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь і олімпійський рух» (Київ, 2022), IV Всеукраїнській конференції «Мультидисциплінарний підхід у фізичній реабілітаційній медицині» (Харків, 2025), щорічних науково-практичних конференціях кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України (2022–2024).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження було сформульовано спільно з науковим керівником. Автором самостійно здійснено аналіз літературних джерел, даних мережі Інтернет та передового досвіду. Особистий внесок здобувача полягає в теоретичній розробці і обґрунтуванні основних ідей та положень дисертаційного дослідження, проведенні наукового аналізу спеціальної науково-методичної літератури та тематики роботи, реалізації дослідження, розробці та впровадженні комплексного алгоритму фізичної терапії пацієнтів із первинним ішемічним мозковим крововиливом, що включає добір фізичних вправ.

Здобувач самостійно виконав основний обсяг теоретичної роботи, аналізу, інтерпретації даних та узагальнення результатів дисертаційної роботи. Ним самостійно сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим завданням.

Підготовлено матеріали для наукових публікацій та для впровадження наукових розробок у практичну діяльність.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають

вимогам МОН України. Побудова – логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота ВОРОНЬКОВА Олександра Олександровича «Ортезування в комплексі заходів фізичної терапії осіб з гострим порушенням мозкового кровообігу в ранньому відновному періоді» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію ВОРОНЬКОВА Олександра Олександровича «Ортезування в комплексі заходів фізичної терапії осіб з гострим порушенням мозкового кровообігу в ранньому відновному періоді» та наукові публікації за темою дисертації, визнавши особистий внесок у всіх зазначених наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також результати публічної презентації здобутих наукових результатів дисертації та її обговорення, вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем самостійно, має наукову новизну, практичне значення, достатній рівень науково обґрунтованих результатів. Поставлене наукове завдання розв'язане шляхом застосування сучасних методів досліджень, отримані нові розв'язання актуального наукового завдання щодо процесу використання методу ортезування в комплексі заходів фізичної терапії для пацієнтів з ішемічним інсультом в ранньому відновному періоді, адекватно поставлені мета і завдання, чіткі висновки, що відповідають завданням. Було проведено метрологічну перевірку дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пунктами 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація рекомендується до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження здобувачу ВОРОНЬКОВУ Олександр Олександровичу ступеня доктора філософії з галузі знань 22 Охорона здоров'я зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Комісія рекомендує Вченій раді НУФВСУ ухвалити рішення про утворення разової спеціалізованої вченої ради для розгляду та проведення разового захисту дисертації ВОРОНЬКОВА Олександра Олександровича з метою присудження йому ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Олена ЛАЗАРЄВА, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувачка кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Олена БІСМАК, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Володимир КОРМІЛЬЦЕВ, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Надія БОГДАНОВСЬКА, доктор біологічних наук, професор, завідувачка кафедри терапії та реабілітації Запорізького національного університету;

опонент: Олександр ЗВІРЯКА, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри терапії та реабілітації Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Висновок підготувала комісія у складі:

Д.фіз.вих., професор

Д.фіз.вих., професор

К.фіз.вих., доцент

Голова засідання,
д.фіз.вих., професор

Олена ЛАЗАРЄВА

Олена БІСМАК

Володимир КОРМІЛЬЦЕВ

Олена ЛАЗАРЄВА

Підписи Лазаревої О., Бісмак О. та Кормільцева В. засвідчую.

Начальник
відділу кадрів

Лазарева О.В.